

20 שנות הישגים

למכון סלטי לחקר הלאדינו

2023-2003

הוראה, מחקר, הנחלה

קורסים אקדמיים,
במגוון נושאים רחב

- לימוד שפת הלאדינו למתחילים ולמתקדמים
- סוגיות בבלשנות
- לימוד כתב ה"סוליטריאו"
- חקר הספר והעיתונות בלאדינו
- ספר "מעם לועז"
- הספרות הכתובה והדבורה, במגוון הסוגות כגון תרגומי מקרא, ספרות קודש ומוסר, הלכה ומנהג, קופלאס, רומנסה, שירה עממית, שירת זמר, תיאטרון, ספרות ילדים
- פתגמים
- אֶפֵמֶרָה
- עולם הלאדינו בספרות העברית
- דוברי הלאדינו והשואה
- תולדות קהילות דוברי הלאדינו
- דמויות מופת בחקר הלאדינו
- ספרד והיהודים הספרדים
- פולקלור יהודי-ספרדי
- תרבות האוכל
- נשים ונשיות בספרות הלאדינו
- ספרות זיכרון ואוטוביוגרפיה
- גנאלוגיה יהודית-ספרדית
- תיעוד משפחתי
- מעגל החיים ומעגל השנה במסורת דוברי הלאדינו ועוד

תוכניות לימוד
ייחודיות

- מסעות יוון-פולין – בעקבות דוברי הלאדינו בשואה
- תכנית חלוץ לתואר שני במגמת "לאדינו: הובלת תרבות והנחלתה"
- לימודי תעודה להכשרת מדריכי תוכן בהיסטוריה ובתרבות של יהודי יוון והבלקן
- סדנאות קיץ מחקריות
- סיורים לימודיים
- סמינר "ספרד, תרבותה ופזורותיה"

סדרות לימוד לקהל הרחב
במגוון תכנים

"ב'ין אב'לארימוס, אי קי חאביר"; "על השפה ועל מה שסביבה"; "על האישה והנשי בעולם הלאדינו", "סיפורים לעת ערב"; "סודות ספרי הלאדינו"; "מסע וירטואלי אל העבר בקהילות דוברי הלאדינו"; "חפצים מספרים עבר יהודי-ספרדי"; '"שש המנגינות': מפגשי חוויה של צליל וזמר בלאדינו"; '"לה לינגואה די קאזה': כישורי שיחה, כתיבה וקריאה"; "קוראים בתנ"ך בלאדינו"; "סאלה די ליקטורה"; "החידה הספרדית: צמתים מכוננים במאה העשרים"; "אוצרות של צליל וזמר בספרדית-יהודית"; "סיר שכולו פלא"; "עולם הסיפורים המופלא של דוברי הלאדינו"; "קראתי ספר: שיחת בוקר על ספרות טובה, על יצירתם של סופרים ועל העולם היהודי-הספרדי שבפרוזה ובשירה העברית"; "החיתול והתכריך"; "בין ספרד לירושלים, דרך סלוניקי ואיזמיר: אומנויות וזיכרונות".

כינוסים בינלאומיים

- 2004 – "הספרדית מצדיעה לספרדית-היהודית (לאדינו)": המפגש האקדמי-הפרוגרמטי הראשון בשיתוף מכון סרוונטס העולמי.
- 2010-2018 – כינוסים בינלאומיים בלימודים ספרדיים-יהודיים, בשיתוף עם Queen Mary University of London והמועצה העליונה למחקר מדעי (CSIC), מדריד.
- משנת 2018 ואילך – כינוסים בינלאומיים בלימודים ספרדיים-יהודיים, בשיתוף עם ה־CSIC והקתדרה ללימודים ספרדיים-יהודיים ע"ש אלברטו בנבנישתי, ליסבון.

מרתוני לאדינו

מכון סלטי מקיים ימי לימוד ועיון תחת השם "מרתון לאדינו". עד כה התקיימו 27 מרתונים, בנושאים הבאים: "חדש משולחנו של חוקר" (2003); "חג פורים בקהילות דוברי הלאדינו" (2004); "רפואה וריפוי בקהילות דוברי הלאדינו" (2005); "קהילות דוברי הלאדינו והשואה" (2005); "חדש משולחנו של חוקר" (2006); "יין בתרבות הלאדינו" (2006); "יהודי בולגריה ומורשת הלאדינו" (2007); "חושבים לאדינו, כותבים עברית" (2008); "המשפחה היהודית-הספרדית: בין עבר לאתגרי ההווה" (2009); "'בחצרות הסולטן': יהדות טורקיה ומורשת הלאדינו" (2010); "הלאדינו והחברה בישראל: שיח של זהויות" (2011); "עשור למרכז לחקר הלאדינו" (2013); "התיאטרון בעולם הלאדינו" (2015); "ספרד, היהודים-הספרדים וחוק האזרחות לצאצאי המגורשים: תיאוריה ומעשה" (2016); "עבר רחוק – עתיד רחוק: פרספקטיבות בחקר יהדי יוון בשואה" (2019); "ספרייתו של פרופ' איזאק ז'אק לוי" (2021); מרתון לציון 20 שנה למכון (2023).

ימי וערבי עיון

מלבד ערבי עיון והקראת טקסטים בלאדינו לקראת ראש השנה, חנוכה, טו בשבט, פורים, פסח ושבועות, התקיימו במכון ימי וערבי עיון לרגל אירועים שונים, בהם: שבת עיון לרגל הקמת המרכז לחקר הלאדינו (2003); "קול דממה דקה: על מקומם של דוברי הלאדינו בעיצוב תודעת השואה בישראל" (2005); "מסע אל המורשת היהודית: תערוכת עבודות של משלחת הסטודנטים לתיעוד קהילות סלוניקי וצפון יוון" (2006); "לזכרו של פרופ' יעקב מ' חסן ז"ל" (2007); השקת הספר Un grito en el silencio, מאת פרופ' שמואל רפאל (2008); ספרות הלאדינו וחקרה (2010); חנוכת המתחם החדש של המרכז לחקר הלאדינו (2011); לכבוד פרופ' אורה (רודריג) שורצולד, לרגל צאתה לגמלאות (2012); ספרים חדשים בתחום הלאדינו (2013); "ספרים ואוספים: מחקר והנחלת לשון לאדינו" (2018); "ספרדית מכאן ולאדינו משם: מפגש עם משוררים מספרד" (2018); ערב לימוד של טקסטים בלאדינו לרגל יום ירושלים (2019); השקת הספר "חוקרים וזוכרים", בעריכת ג'ודי באומל-שוורץ ושמואל רפאל (2022) ועוד.

תלמידים שסיימו תואר שני (עם תזה)

גב' רבקה הבסי – שירי הזמר של צדיק וגזוז, 2000

גב' ניצה דורי – פרשת דרייפוס ושיקופה בספרות לאדינו, 2000

גב' הדס פל-ירדן – רפרטואר שירי לאדינו בירושלים, 2001

גב' סוזי גרוס – סלוניקי בכתביהם של מיכאל מולכו ואנריקה ספורטה ובז'ה, 2003

גב' שרה צור – מונוגרפיה על ברוך בן יעקב מסלוניקי, 2003

גב' טובה וייסברג – יצירתו של אליה ר' קארמונה בלאדינו, 2006

גב' רחל סבע-וולף – "שוועת עניים" בלאדינו, 2007

גב' פנינה מנור ז"ל – ה"אוטואמנציפציה" בתרגום לאדינו, 2014

גב' ויולה סיגלר – ספר "שבילי עולם" בתרגום לאדינו, 2015

גב' מירב קנייאס – המרחב ומשמעותו ברומנסה בלאדינו, 2021

גב' ליאת רובינשטיין – על עדויותיו של ניצול השואה יעקב (ג'קי) חנדלי, 2023

תלמידים שסיימו תואר שלישי

ד"ר ניבי גומל – ספרי לימוד להוראת העברית שנכתבו בלאדינו, 2006

ד"ר ניצה דורי – כתב העת "איל מכביאו" מסלוניקי, 2006

ד"ר דבורה רוט – עולם הלאדינו בפרוזה הישראלית, 2006

ד"ר רבקה הבסי – שירי לאדינו במאה העשרים, 2007

ד"ר יעקב חגואל – שלמה ישראל שיריזלי כסוכן תרבות לאדינו, 2008

ד"ר סוזי גרוס – יהודה חיים הכהן פרחיה: מונוגרפיה, 2011

ד"ר דב הכהן – ארון הספרים בלאדינו: מחקר ומיפוי, 2011

ד"ר טינה ריבלין ז"ל – "לאס מאדריס ג'ודיאס די לה איפוקה ביבליקה", 2012

ד"ר רנה קלטש – אברהם קאפון ויצירתו בלאדינו, 2014

ד"ר שרה צור – כתב העת "איל ג'ידייו" מסלוניקי, 2016

ד"ר מירה כהן שטרקמן – ספרות רפואה בלאדינו, 2017

ד"ר איילה שוורץ – הנושא היהודי-הספרדי בתיאטרון הישראלי, 2017

ד"ר מרגלית סטינגר – עיתונות לאדינו בראשית המדינה, 2018

ד"ר יפה שוחמי – לאדינו ושימושי אינטרנט, 2018

ד"ר שרה מגדל – פולמוסי עיתון על אודות הלאדינו, 2021

גב' בלה בסן – שדות הייצור של הלאדינו במדינה ישראל, 2023 (עבודה בשיפוט)

תלמידים במסלול לתואר השני והשלישי ועמיתי מחקר

תלמידים לתואר שלישי

- גב' ענת אברהם – רדיפת יהודים בשואה בראי עיתונות הלאדינו בסלוניקי
- גב' מיכל אליהו – כתב העת "אקי ירושלים" כסוכן תרבות
- מר רם נוחם – פנקסי מוהלים מן הפזורה היהודית-הספרדית

תלמידי מחקר

- גב' רחל בונפיל רפלד – מתלמדת מחקר לתואר שלישי
- גב' שיר גרינברג – תלמידת מחקר לתואר שלישי
- גב' רחל חדאיו – מתלמדת מחקר לתואר שלישי
- מר דוד כהן – תלמיד מחקר לתואר שלישי
- גב' נאוה כהן – תלמידת מחקר לתואר שני
- גב' נעמי לה גנק – מתלמדת מחקר לתואר שלישי
- גב' מישל ליסס-טופז – מתלמדת מחקר לתואר שלישי
- גב' מיכל מוסקוביץ' – מתלמדת מחקר לתואר שלישי
- ד"ר אירית מירו-יפה – תלמידת מחקר לתואר שני

עמיתי מחקר

- ד"ר שפרה שנול
- ד"ר שרה שרירא

כתב־עת מחקרי
"לאדינאר: מחקרים בספרות, במוסיקה ובהיסטוריה של דוברי הלאדינו"

מכון סלטי מפרסם כתב־עת מחקרי תחת הכותר "לאדינאר", המוכר על ידי הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת) ככתב־עת בדירוג גבוה. "לאדינאר" נוסד בידי פרופ' יהודית דישון ופרופ' שמואל רפאל בשנת 1998 ועד כה הופיעו 12 חוברות. המאמרים, שהופיעו בשפות עברית, לאדינו, אנגלית וספרדית, עוסקים במגוון התחומים מעולמם התרבותי של היהודים־הספרדים. רוב הכרכים נערכו בידי פרופ' יהודית דישון ופרופ' שמואל רפאל. כרך 9 נערך בידי ד"ר דב הכהן. פרופ' אורה (רודריג) שורצולד עורכת את כתב־העת מאז גיליון 11.

מבחני ידע **בלאדינו**

בעקבות החוק להשבת האזרחות הספרדית לצאצאי המגורשים, מכון סלטי הוכר בידי הפדרציה של הקהילות היהודיות בספרד (FCJE) כגורם היחיד המוסמך לערוך **מבדקי ידע בשפת הלאדינו והחכיתיה**, להוכחת המוצא הספרדי של המועמדים לקבלת האזרחות. בין השנים 2016-2019, חברי צוות ההוראה של המכון בחנו 106 מבקשי אזרחות.

פרס תחרות
לקידום היצירה החזותית

שמקורות השראתה בעולם התרבותי של היהודים-הספרדים דוברי הלאדינו, תשס"ו 2006

מייסדים וקרנות
התומכים בפעילות המכון לחקר הלאדינו לאורך שנותיו

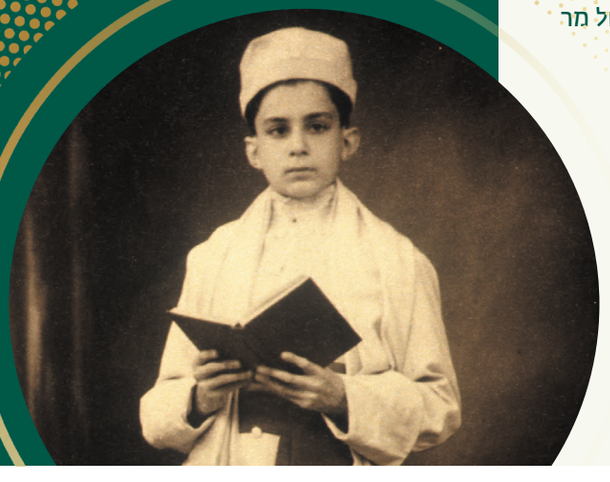
- הגב' נעימה וד"ר יהושע סלים סלטי
- קרן יהושע סלטי
- קרן למחקר ע"ש שלמה ראובן ז"ל מיסוד המכון לחקר יהדות שאלוניקי
- קרן למלגות ע"ש יוסף בן פנחס עוזיאל ז"ל מיסוד המכון לחקר יהדות שאלוניקי
- הרשות הלאומית לתרבות הלאדינו
- קרן שאלוניקי לזכר הנספים בשואה
- הקהילה היהודית בשאלוניקי (בתקופת נשיאותו של מר אנדריאס ספיחה ז"ל)
- יעקב (ג'קי) חנדלי ז"ל ובני משפחתו

תורמים לאוסף הספרים **והארכיון**

לאורך קיומו התקבלו במכון כתרומה אוספים וחומרים ארכיוניים רבים מכמה וכמה תורמים. הנה רשימה חלקית של אלה שבטובם העבירו למכון תרומות בדמות ספרי מחקר, ספרים נדירים בלאדינו, עיתונים, מכתבים, מסמכים, תצלומים ועוד:

מר יעקב אלעד, תרומת ספרים בתחום יהדות בולגריה; **גב' אסתר אלפנדרי**, תרומת מכתבים משפחתיים כתובים סוליטריאו מן המחצית הראשונה של המאה ה-20; **סלים אמדו ז"ל**, תרומת ספרי מחקר ועיון על תולדות יהודי ספרד ושפת הלאדינו; **גב' רנה ארבל**, תרומת ספרי מחקר ועיון מעיזבון בעלה, **מר מרדכי ארבל**; **גב' טובה בכר**, תרומת ספרי לאדינו מעיזבון בעלה משה בכר ז"ל; **ד"ר מרדכי בן-אביר**, תרומת ספרי מחקר ועיון; משפחת העיתונאי **נסים דאנון**, תרומת אוסף עיתוני לאדינו; **מר אנרי דניאל חגואל**, תרומת ספרים על תולדות יהודי יוון ושפת הלאדינו; **מר יעקב (ג'קי) חנדלי ז"ל**, תרומת ספרי מחקר ועיון; **גב' רות כהן**, באמצעות אחותה **הגב' נעמי בן-נון**, ספרים וכתבי-עת על יהדות בולגריה, מספריית אביהן **ישראל בן-נון**; **פרופ' איזאק ז'אק לוי ז"ל**, תרומת ספרייתו המחקרית החשובה; **מר אנדרה נסים לוי**, תרומת ספרי לאדינו וספרי תפילה נדירים, מעיזבון אביו, **שמואל (סם) אלגראנטי לוי**, מאיזמיר ומליסבון; המכון לחקר יהדות שאלוניקי, באמצעות האינג' **אהרן ח' רוסו ז"ל**; **מר בועז מנחם**, תרומת אוסף גדול של מכתבים בסוליטריאו מסלוניקי, בואנוס-איירס וישראל; המשוררת **מרגלית מתתיהו**, תרומת ספרים ועיתונים נדירים בלאדינו מעיזבון אימה **הגב' מתילדה רייטן** לבית ליאון מסלוניקי; **גב' פירלה נשיא**, תרומת ספרי מחקר ועיון על תולדות יהודי ספרד ושפת הלאדינו, מעיזבון בעלה, **דר' גד נשיא**; **ד"ר סלים יהושע סלטי**, תרומת ספרי מחקר ועיון; **גב' אורית סלינס**, שבאמצעותה הועברו למכון עשרות ספרים בתחום ההיסטוריה והספרות של יהודי ספרד, מספריית פסג"ה בפתח תקווה; **גב' מרים פינטו**, נכדת הרב חיים חביב מסלוניקי הי"ד, תרומת ספרי מחקר ועיון; **מר אמנון ריבלין**, תרומת ספרי מחקר ועיון, מעיזבונה של אשתו, **ד"ר טינה ריבלין ז"ל**. **מר משה שאול ז"ל**, תרומת ספרייתו על תולדות יהודי ספרד ושפת הלאדינו; **מר יצחק שוקרון**, על תרומת ספרי תפילה ולימוד, ובהם כתב יד בלאדינו שכתב סבו, הרב עקיבא משה סאנאניץ מטנג'יר ומטיטואן.

תרומות נוספות התקבלו מאת: הגב' **לילי אהרוני**, הגב' **וידה אללוף**, הגב' **ליאורה חגואל**, הרב **יצחק חליבה**, מאיסתנבול, הגב' **שרה יונתן מפריז**, הגב' **בטי יזֶרסקי**, הגב' **מתילדה** ובעלה **משה ליאון**, מר **עודד ממוס ז"ל**, הגב' **אסתר מצגר**, ומר **יעקב נחמיאס ז"ל**.

סגל המחקר וההוראה במכון
בעבר ובהווה (בסדר א"ב)

ד"ר אילאיל באום (2017-2019)
מומחית בבלשנות ספרדית-יהודית

ד"ר ניבי גומל
מומחית בהוראת הלאדינו ללומד הישראלי ומחברת ספרי לימוד להוראת הלאדינו

ד"ר סוזי גרוס
מומחית בחקר ספרות הלאדינו במאה העשרים

ד"ר רבקה הבסי (2003-2010)
מומחית בחקר שירי הזמר בלאדינו

ד"ר דב הכהן
מומחה בחקר תולדות הספר, הספרות והעיתונות בלאדינו, בחקר הסוליטריאו והגנאלוגיה היהודית-הספרדית

ד"ר נינה פינטו-אבקסיס ז"ל (2009-2019)
מומחית בחקר הפולקלור של דוברי החכיתיה

ד"ר אריאדנה קונסטנטינו (2020-2023)
מומחית בהיסטוריה ובתרבות של יוון הקלאסית

פרופ' אלדינה קינטנה (2005-2007)
מומחית בבלשנות ספרדית-יהודית

ד"ר תמיר קרקסון (2021)
חוקר בתחום ההיסטוריה של דוברי הלאדינו

פרופ' שמואל רפאל
דיקן הפקולטה למדעי היהדות; ממובילי לימודי הלאדינו בישראל ובעולם

פרופ' אורה (רודריג) שורצולד
נשיאת האקדמיה הלאומית הישראלית ללאדינו; מומחית בבלשנות ספרדית-יהודית

ד"ר סילבינה שאמא-גסר
מומחית בחקר העולם הספרדי וזיקתו לתרבות הלאדינו

ד"ר איילה שוורץ (2018)
מומחית בתיאטרון יהודי-ספרדי

ד"ר שפרה שנול (2012)
מומחית בבלשנות ספרדית-יהודית

ספרי מחקר ויצירה
מאת חברי הסגל של המכון

ד"ר ניבי גומל

לאדינו: ראשית קריאה, כתיבה, דיבור, 2 כרכים, מאת ניבי גומל ושמואל רפאל, ירושלים 2018.

ד"ר סוזי גרוס

Las novelas de Judá Haim Perahiá : Salónica 1886 – Xanthi 1970, Barcelona 2020

ד"ר דב הכהן

אוצר הספרים בלאדינו 1490-1960: ביבליוגרפיה מחקרית מוערת, ירושלים 2021.

ד"ר נינה פינטו-אבקסיס ז"ל

- הטווס, המגוהץ וחצי האישה: כינויים, הומור ופולקלור בשיח היום-יום של יהודי טיטואן דוברי החכתייה, ירושלים 2014.
- סיפורים אינטימיים, חבל מודיעין 2017.
- מחר אני הולכת, חבל מודיעין 2019.
- טיטואן: אתר של מגעים בין תרבויות, ירושלים 2021.

פרופ' שמואל רפאל

- פארה מוג"וס אנייוס: סדר ראש השנה בלאדינו (בצירוף תקליטור שירים ופיוטים), בשיתוף משה בכר, פתח תקווה 2003.
- אספר שיר: מחקר בשירי הקופלאס של דוברי הלאדינו, ירושלים 2004.
- הגדת ליל פסח בלאדינו, בשיתוף משה בכר, פתח תקווה 2004.
- *Un grito en el silencio: la poesía sobre el Holocausto estudio y antología*, Barcelona 2008
- גולגותא - מונודרמה: מחזה בליווי דברי רקע, בהוצאת צוות ההפקה ותיאטרון צוותא, 2008. בימוי: גאולה יפת-עטר, שחקן: ויקטור עטר, מוזיקה: יובל מסנר, וידאו: דנה לוי.
- בית החיים: לוס דינים אי לוס אוזוס די אבלות במקורות הלאדינו וכמנהג היהודים-הספרדים, בשיתוף עם משה אלישע בכר, רמת גן 2012.
- קרקירה - מחזה בהשראת 'הספר אשר לאמי' מאת א' כהן, 2014 מוזיקה: דניאל סלומון (יחד עם רקפת לוי).
- *La vida de Adolf Hitler: El Haman moderno (The Life of Adolf Hiltler: The Modern Haman), Salonica, 1933 Text and Context of a Ladino Booklet*, Jerusalem 2015
- מדריך למבקר בבירקנאו (שירה), בלוויית אחרית דבר מאת לאה איני, תל אביב 2015.
- ילאדינו: שירי ילדות ישראלית בתרגום ללאדינו מאת שמואל רפאל ובביצוע חני נחמיאס, עירית ענבי וילדי "בית הספר למוסיקה" הפקת מקור ביוזמת הרשות הלאומית לתרבות הלאדינו, א-ב, 2017-2018.
- לאדינו: ראשית קריאה, כתיבה, דיבור (2 כרכים) מאת ניבי גומל ושמואל רפאל, ירושלים 2018.
- *Las andanzas de Sofar edición crítica y estudios de un cuento hebreo Maasé Sofar (Salonica, 1600)*, con Revital Refael Vivante, Granada 2019

- לאדינו כאן ועכשיו: דוברי הלאדינו נוכח עברם ולשונם, תל אביב 2020.
- טברנה של זיכרון: מחזור שירי יוון (שירה), עורכת: גלית גולדרייך, תל-אביב 2022.

פרופ' אורה (רודריג) שורצולד

- מילון ההגדות של פסח בלאדינו (= עדה ולשון כז), ירושלים תשס"ח.
- סדר נשים: סידור תפילות בלאדינו, סלוניקי, המאה השש עשרה, ירושלים תשע"ב.
- מחקרים בעברית בת זמננו, ירושלים תשע"ח.
- פרקי אבות בתרגום לאדינו מחודש, ירושלים 2018.

הוקרה לסגל המכון

יועצים בתחום לשון הלאדינו לאקדמיה המלכותית של ספרד (RAE)

Académicos correspondientes de la Real Academia Española

- ד"ר ניבי גומל
- ד"ר סוזי גרוס
- ד"ר דב הכהן
- פרופ' שמואל רפאל
- פרופ' אורה (רודריג) שורצולד

פרס לנדאו בחקר הלאדינו מטעם מפעל הפיס

פרופ' אורה (רודריג) שורצולד

עיטור "La cruz de oficial de la Orden del Mérito Civil"

- פרופ' שמואל רפאל – על פעילות ארוכת שנים בתחום הלאדינו ותרבותה

ספרי מחקר שנתמכו על ידי המכון

- שמואל רפאל, אספר שיר: מחקר בשירי הקופלאס של דוברי הלאדינו, ירושלים: כרמל, 2004
- בן ציון (בני) נחמיאס, שמחת פורים, באר שבע: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, 2007
- מיכל הלד, בואי אספר לך = ב'ין טי קונטארי: עיון רב-תחומי בסיפורים אישיים של מספרות עממיות, דוברות ספרדית יהודית (לאדינו), ירושלים: מכון בן-צבי, 2009
- אורה (רודריג) שורצולד, סדר נשים: סידור תפילות בלאדינו, סלוניקי, המאה השש עשרה, ירושלים: מכון בן-צבי, 2012
- אפרים חזן ושמואל רפאל (עורכים), מחברות ליהודית: קובץ מחקרים מוגש לפרופ' יהודית דישון, רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן, 2012
- מלכה מוצ'ניק וצבי סדן (עורכים), מחקרים בעברית החדשה ובלשונות היהודים: מוגשים לאורה (רודריג) שורצולד, ירושלים: כרמל, 2012
- יעקב ברנאי, המראה של אירופה: פרקים בתולדות הקהילה היהודית באזמיר במאות השבע-עשרה והשמונה-עשרה, ירושלים: כרמל, 2014
- נינה פינטו-אבקסיס, הטווס, המגוהץ וחצי האישה: כינויים, הומור ופולקלור בשיח היום-יום של יהודי טיטואן דוברי החכתייה, ירושלים: מכון בן-צבי, 2014
- שמואל רפאל, לאדינו כאן ועכשיו: דוברי הלאדינו בישראל נוכח עברם ותרבותם, תל אביב: אוניברסיטת תל-אביב, 2020
- ויעקב ברנאי, ספרדים, אשכנזים, מערבים: לתולדות היישוב הישן במאות ה־18-19, תל אביב: אדרא, 2021
- דוד אשכנזי, מחכם באשי לרב ראשי: הרב יעקב מאיר 1856-1939, ירושלים: מכון בן צבי, 2021
- דב הכהן, אוצר הספרים בלאדינו 1490-1960: ביבליוגרפיה מחקרית מוערת, ירושלים: מכון בן צבי, 2021
- יהודית תידור באומל-שוורץ ושמואל רפאל (עורכים), חוקרים זוכרים: המחקר כזירת זיכרון. צאצאים לשורדי שואה בחזית המחקר, ראשון לציון: ידיעות אחרונות, 2022
- Rosa Asenjo, *El Meam loez de Cantar de los cantares (Šir haširim) de Ḥayim Y. Šakí (Constantinopla, 1899)*, Barcelona: Tirocinio, 2008
- Elena Romero, *Estudios sefardíes dedicados a la memoria de Iacob M. Hassán (Z"L)*, Madrid: CSIC, 2011
- Julie Scolnik, *Nat Pinkerton: diez novelas policíacas en lengua Sefardí*, Barcelona: Tirocinio, 2014
- Aitor García Moreno y Moisés Orfali, *La Saga de los reyes otomanos*, Granada: Universidad de Granada, 2018
- Susy Gruss, *Las novelas de Judá Haim Perahiá: Salónica 1886 – Xanthi 1970*, Barcelona: Tirocinio, 2020

מכון סלטי לחקר הלאדינו
03-5317242
Instituto.ladino@biu.ac.il

מכון סלטי
SALTI INSTITUTE
לחקר הלאדינו

אוניברסיטת
בר־אילן
Bar-Ilan University